

ADOLPH PINCOFFS IN EEN BRIEF OVER ZIJN VADER

DOOR BRAM OOSTERWIJK

Lodewijk Pincoffs (1827-1911) heeft gedurende zijn 32 laatste levensjaren, die hij in de Verenigde Staten doorbracht, géén armoedig bestaan gehad. Sommigen hebben dit bevestigd, maar in het door mij geschreven, aan hem gewijde en in 1979 verschenen boek 'Vlucht na victorie' staat dat hij na een bestaan als sigarenwinkelier in New York, kans heeft gezien in Chicago een sigarenfabriek te leiden. Die fabriek ging later dan wel failliet, maar tòch. In het boek vermeldde ik eveneens dat Pincoffs' echtgenote, enkele jaren nadat zij met haar man naar New York was gevlucht (dat was in mei 1879), een erfenis(je) van een overleden broer had ontvangen.

Jan Hudig, die Lodewijk Pincoffs tijdens zijn Rotterdamse periode goed had gekend, schreef na diens dood in een 'In memoriam' (Rotterdamsch Jaarboekje 1912, pagina 175-185) over 'een kammervol bestaan', dat Pincoffs dertig jaar lang in de Verenigde Staten zou hebben geleid, 'totdat hij eindelijk rust heeft gevonden'.

De ontkenning dat Pincoffs het financieel slecht zou hebben gehad, is afkomstig van zijn oudste zoon Adolph (1852-1918), die deze mededeling na de publicatie van het 'In memoriam', in een brief aan Jan Hudig deed. Die bewuste brief van Adolph Pincoffs - hij was advocaat in New York - heeft het Gemeentearchief kort geleden ten geschenke gekregen. Jammer dat de inhoud ervan niet bekend was toen ik bezig was met het onderzoek voor 'Vlucht na victorie'. Adolph Pincoffs bedankte Hudig mede namens zijn broers Maurits en Pieter voor de nagedachtenis die hij aan hun vader had gewijd. Hudig kritiseerde het bedrog van Lodewijk Pincoffs, maar aan de andere kant had hij ook waardering voor wat deze als de 'Voorzienigheid van Rotterdam' had gepresteerd: '. . . ofschoon het mij moeite kost, want nog steeds worden in mij droevige gedachten opgewekt bij de herinnering aan den val van een man, dien ik gekend heb in zijn opkomst en grootheid, dien ik heb geacht en bewonderd, en die op de ontwikkeling onzer stad een in-

vloed heeft uitgeoefend, waarvan men de wederga te vergeefs zal zoeken'.

Adolph schreef dat het zijn vader een grote voldoening was geweest dat men hem tijdens de laatste jaren van zijn leven 'begon recht te doen weervaren aan wat hij voor Rotterdam heeft gedaan'. In de brief staat ook: 'Ik kan u verzekeren dat niemand beter het verkeerde inzag van de door hem gebruikte middelen dan hijzelf, nadat de roes en de strijd over was. De verklaring ligt in zijn optimisme en de overtuiging dat alles terecht moest komen. Wie had dan ook kunnen voorzien dat het zoo lang zou duren voordat de Waterweg gereed zou zijn en het geld in de havenwerken belegd, zou renderen? Dit alles verontschuldigt hem natuurlijk niet, maar maakt de door hem gevolgde weg meer verklaarbaar'.

Pincoffs' oudste zoon vertelde Hudig tevens dat zijn vader in 1856 niet 34 jaar oud was (zoals deze had vermeld), maar pas 29. Lodewijks vader had, schreef Adolph, tijdens de laatste twintig jaar van zijn leven een manufacturenzaak. Deze Abraham Levy Pincoffs stierf in 1846 (Adolph heeft het over 1848, maar dit is onjuist) en hij liet, volgens Adolph, 'een voor dien tijd belangrijk fortuin na'. Hij sprak over 'ongeveer vier ton'. Dat was, bijna anderhalve eeuw geleden, inderdád een enorm bedrag. Overigens kreeg Lodewijk dat geld niet alleen, want hij had nog twee broers en één zuster.

Adolph vervolgde zijn brief met: 'Terwijl mijn vader in Amerika geen groot succes in zaken had, kan men toch niet zeggen dat zijn leven "kommervol" was. Kort na onze komst in Amerika (namelijk in 1881) stierf mijn oom Raphael en liet aan mijne moeder het inkomen na van f 150.000. Na den dood van mijne moeder in 1900 hebben wij, en voornamelijk mijn broeder Piet, gezorgd dat hij behoorlijk kon leven en de laatste maanden van zijn leven heeft hij bij mij aan huis gewoond'. Ook die anderhalve ton was, in die jaren, véél geld.

Hudig had in zijn 'In memoriam' tevens geschreven dat het Lodewijk Pincoffs 'een doorn in het oog' was dat hij geen lid had mogen worden van de Sociëteit Amicitia. 'Nimmer had een jood den drempel overschreden: moest voor Pincoffs niet een uitzondering worden gemaakt?', aldus Hudig. Hij deelde ook mee dat Pincoffs had geëist dat hij zou worden voorgedragen door de burgemeester en door de presidenten van de rechtbank en van de Kamer van Koophandel en dat dezen zich zouden verbinden om voor het lidmaatschap te bedanken, wanneer hij mocht worden gedeballo-

teerd. Hudig: 'Dit vond men te kras en de poort bleef voor hem gesloten: hij heeft het nooit vergeven'.

Adolph schreef Hudig dat deze zijn vader wat dit betreft in een verkeerd daglicht had geplaatst: 'Het was burgemeester van Volenhoven die hem verzocht zich candidaat te stellen en, om hem er toe te brengen, aanbood hem voor te stellen en, zoo hij gedeballoon werd, te bedanken. Naar ik meen was het Viruly Verbrugge die zich hierbij aansloot. Maar zeker ben ik er van dat de eisch nooit van mijn vader is uitgegaan. Ik was van de zaak op de hoogte, dadelijk na de propositie van den burgemeester, en mijn vader zeide mij direct dat hij zoo weinig gaf om "Amicitia" dat hij er niet aan zou denken een dergelijk voorstel, hoe goed ook gemeend, aan te nemen. Hij was zich volkomen bewust hoe weinig het liberalisme à fleur d'eau van velen zijner "vrienden" beteekende, en hoe aangenaam aan velen de gelegenheid zou zijn hem een échec te bezorgen'.